

דפים ה — ו

ט. כותל שבין חצרות שנפל — באלו אופנים מחייב האחד את שכנגדו לחזור ולבנות? ומתי נאמן לטעון שהשתתף בהוצאות בנין הכותל?

עד ד' אמות — מחייבים אותו לבנות, (גם לדעת הסובר 'הזק ראייה — לא שמייה היוזק'). למעלה מד' אמות — אין מחייבין אותו, גם כאשר היה גבוה יותר מלכתחילה.

ואולם אם סמך לו כותל אחר, אע"פ שעדיין לא נתן את התקרה — גילה בדעתו שנוח לו בו, ומשלם עליו. ואם לא בנה כנגד כולו, בין לאורך בין לגובה — לרב הונא משלם כנגד כולו, לפי שעתיד להמשיכו, אלא אם מוכח להפך. ולרב נחמן (וכן הלכה) — אינו משלם אלא כנגד מה שבנה, אלא אם מוכח ממעשיו שעתיד להמשיך בנייתו. ואם טוען שכבר שילם עליו — עד ד' אמות נאמן. יותר מכך (כשלא בנה בנין קבוע כנגדו) — אינו נאמן. (ונשבע הלה שבועה שלא נפרע, וגובה הימנו. פוסקים).

(ואם אין עדים שבנהו התובע, נאמן הלה ב'מיגו' לומר שגם הוא בנהו עמו. פוסקים. וי"א שאם נתרצה מלכתחילה בהגבהה זו — נאמן לומר שנתן חלקו. תוס', נ"י, מובא ברמ"א).

י. א. מהו שיעור גובה המחיצה שניתן לחייב בין גג לגג, ובין גג לחצר?

ב. כיצד בונים את המחיצה כאשר רשות הרבים מפסקת בין שתי גגות?

ג. שתי חצרות זו למעלה מזו — כיצד משתתפין בהוצאות המחיצה?

א. בין גג לגג — אמר רב נחמן שיכול לחייב אחד את חברו לבנות מחיצה בת עשרה טפחים, (להיות נתפס עליו כגג, אם ימצא ברשות חברו), אבל אין לחייב בכותל ד' אמות בגגות הסמוכים, לפי שאין תשמישם קבוע. (אך אם רה"ר מפסקת ביניהם, שאין יכול להזוהר מחברו, בונים כותל ד"א, כדלהלן. תוס'). ודעת שמואל, משמע, שאף גדר גובה י"ט אינו צריך. והלכה כרב נחמן.

בין חצר לגג — חייב בעל הגג לעשות מחיצת ד' אמות, שלא יזיק את בעל החצר בהזק ראייה. (ואין בעל החצר משתתף עמו אלא בהוצאות הגדר שעד גובה י' טפחים. פוסקים).

ב. בית דין מחייבים כל אחד מהם לבנות מחיצה, על פני חצי משך הגג, וקצת יותר, או יבנה אחד מהם את כולה וחברו יפצהו על הרעת יסודותיו וקלקול ביתו. (ויכול האחד לומר: או אבנה אני את הכל וחברי ישתתף עמי בהוצאות, או יבנה הוא, ואני אשתתף בהוצאותיו, ובכך נחסוך את העודף שכ"א מוסיף על החצי. תוס'). וגם אם קדם אחד ובנה חצי לפני שבאו לב"ד — בונה חברו את החצי האחר.

ג. נחלקו רב הונא ורב חסדא אם העליון חייב להשתתף בהוצאות המחיצה שעד המפלס של קרקע חצרו, או אינו משתתף אלא בחלק שמעל לחצרו. והביאו ברייתא לסייע לר"ח, שחייב לסייעו מלמטה. (וכן הלכה. ואין חייב התחתון לסייע אלא עד שיעור שאינו מזיק עוד בראיתו, כמפורט בפוסקים. עתוס', רבנו יונה וש"פ).

דף ז

יא. א. תקרה שהונמכה — מתי יכול בעל הבית לחייב את בעל העליה להתפנות מדירתו עד שיתקן את הבית?

ב. הבא לבנות כותל סמוך לחלונות ביתו של חברו — האם חייב בעל החלון לקבל את הצעתו של זה, שיעשה לו חלונות במקום גבוה יותר, שהכותל לא יאפיל עליו?

א. אם הגיעה התקרה לתוך י' טפחים מן הקרקע — סותר ובונה. ואם לאו — יכול בעל העליה לעכב עליו, אפילו אם מציע לו זה שישכור עבורו דירה במקום אחר, שיכול לומר, טרחה היא לי. ואם התנו ביניהם — סותר ובונה,

ושיערו פחת זה בכדי שלא יוכל להכניס חבילות קנים בינונים ולהסתובב עמם לצדדין, אבל אם לא הופחתה כדי כך — אינו סותר ובונה.

ב. אינו חייב, שיכול לטעון שמזיק הדבר לביתו. ואפילו אם יבנהו זה מחדש, יכול לטעון, שטורח הוא עלי לדור בינתים במקום אחר, ואפילו במחסן. (ואם אין לו שום טענה כזו — אין יכול לעכב עליו. רמב"ם).

יב. אחים שחלקו ירושה משותפת — האם יש לאחד מהם על אחיו חזקה על זכות חלונות; אויר וכדו'?

נהרדעי קבעו שאין להם חזקה זה על זה, ויכול אחד מהם לבנות בחלקו הגם שמאפיל על השני. (ודוקא באכסדרא וכדומה, אבל בבית — אין יכול לבנות כנגדם, לפי שבית ללא אורה אינו שוה כלום. — תוס', רא"ש וש"פ). ורב(א) חלק על דין זה, ואולם הלכה כנהרדעי. ואמר שמואל: 'הזהרו בהן שהלכות קבועות הן'. (ונחלקו הראשונים אם יכול האחד לטעון על בעל החלון לסתום חלונותיו, משום הזק ראייה).

יג. שטר חוב של יתומים קטנים שיצא שובר כנגדו, שכבר נפרע — האם קורעים אותו?

הסיקו כדברי רב חמא שאין קורעין אותו, לפי שיש ריעותא בכשרותו של השובר, מכך שלא יצא בחיי האב. (ואם לא הגיע זמנו בחיי האב — מחלוקת הפוסקים. חו"מ קח, טז). ולכן מחכים עד שהיתומים יגדלו, ושמא יוכלו להוכיח שהשובר מזויף.

יד. גביית ממון מבני העיר לצורך חומותיה — כיצד היא מתחלקת בין אנשי העיר, לפי נפשות, ממון או מיקום הבתים?

נאמרו בגמרא שתי לשונות, אם לפי שבת ממון או לפי קירוב הבתים לחומה. (ואם באים האויבים על עסקי נפשות — גובין מחצה לפי נפשות ומחצה לפי ממון. להלכה, יש אומרים שגובין לפי קירוב בתים, וי"א שיש להתחשב בשני המרכיבים — קירוב בתים ושבת ממון. וכל זה בזמן שיש שלום בארץ, אבל בזמן שהמלכים מתגרים אלו באלו, אין להתחשב בקירוב בתים. פוסקים).

דף ח

טו. אדם השוהה בעיר — מאימתי נחשב כבני העיר, לענין הדינים השונים?

להחשב מ'ושבי העיר' — מששהה שלשים יום. ונפקא מינה לעיר הנידחת, שדין יושבי העיר בסיף וממונם אבד. וכן נפקא מינה לנודר מ'ושבי העיר'.
להחשב כ'אנשי העיר' לשאר הלכות — להשתתפות בבניית חומותיה ובחיוזוקן (וכן שאר צרכי העיר. אג"מ) — י"ב חדש. השתתפות בתמחוי — ל' יום. בקופה — ג' חדשים. לכסות עניים — ו' חדשים. לקבורתם — ט' חדשים.
קנה בה בית דירה — הרי הוא כאנשי העיר מיד. (וכשלא קנה דירה, נחלקו ראשונים אם יש חילוק בדעתו וכוונתו, אם לגור או להשתקע, או אין חילוק אלא לפי הזמן שדר שם בפועל. ע' נמו"י ומרדכי ורמ"א).
(ויש דעה הסוברת שהריהו כאנשי העיר משעה שקנה קרקע הראויה לבית דירה. ויש דעה שאפילו קנה קרקע כלשהי (להלן יא), ואין הלכה כאותן דעות).

טז. לאלו הוצאות ציבוריות גובין אף מן היתומים?

לכל דבר שיש ליתומים עצמם הנאה ממנו, כחפירת באר (במידה ויימצאו בה מים, ואם לאו — מחזירים להם. כן נהג רב פפא). וכן לעתים פוסקים מהם צדקה, כאשר הדבר נעשה לכבודם, שיצא להם שם. (כדרך שנהג רבה). אבל בלאו הכי אין גובין מהם, ואפילו לצורך 'מצוה רבה' — פדיון שבויים.